

Három milliárdnál is több kárt okozott az árvíz Újpesten.

Megkezdődött a megyeri árvízkárosultak segélyezése. — Újpest városa a maga erejéből támogatja szerencsétlenül járt polgárait.

— Éjjelig 69 centimétert apadt az ár. —

A Duna vizének apadásával Újpesten is megszűnt az áromelkedés. Azonban természetesen csak az apadás beálltával lehet majd tiszta képet alkotni azokról a rombolásokról, melyeket az árvíz Megyeren okozott. Az újpesti városi hatóság becslése szerint a kár több mint három milliárd korona, ami annál is jelentékenyebb, mert kisexisztenciák vagyona pusztult el és ezt a kárt senki sem pótolhatja.

Ezer ember teljesen hajléktalan.

A megyeri területben egész nap élénk sürgés-forgás volt. Ötven csónak szeli állandóan a víztömeget, hogy az ott visszamaradt lakosságnak élelmiszereket, tüzelőanyagot, világító-eszközöket, melegebb ruhadarabokat, szalmaszőkeket vigyenek. Mert a megyeriek nagy része az árvízzel járó életveszedelem mellett sem akart megválni állandó lakóhelyüktől.

Megyer egyes utcáin, ahol a víz nagy mértékben folyt vissza a Duna medrébe, hatalmas pocsolyák, iszapdombok emelkednek. A legtöbb utcán azonban, amely más esztendőben az árterületen kívül esett, nagyon lassan apad a víz. Sok helyütt még mindig kétméteres a víz, más helyeken leszállt másfél méternyire, egy méternyire, de még mindig nem olyan sekély, hogy azon keresztüljárhatassanak és a lakásokat veszély nélkül megközelíthesék. Mindezek dacára megkezdődött a régi hajlékokba való visszavándorlás. A kétezer hajléktalanná vált ember közül az utóbbi két napon majdnem ezer lélek kereste fel újból lakását, amelyeket csónakokkal tudtak csak megközelíteni. Majdnem ezer ember azonban így is teljesen hajléktalan.

Az újpesti mentők orvosi állandóan munkában

vannak a menekültek hajlékán, mert sokan még ma is ájuldoznak az izgalmaktól. Majdnem száz esetben kellett a mentőknek közbelépniök és több mint harminc könnyebb beteget kórházba szállítani.

Újpest akciója.

Újpest városának polgármestere, Semsey Aladár dr. aki tisztviselőivel négy nap óta állandóan munkában van, a város költségén nagyszabású akciót indított meg. Az első pillanattól fogva gondoskodtak, hogy a hajléktalanná váltaknak élelmiszert juttassanak és hogy a dermesztő hidegben fedett helyen tartózkodhassanak. Péntek óta valamennyien reggelit, ebédet és vacsorát kapnak. A gyerekek számára a budapesti Jóbáratok Egyesülete naponta 150 liter tejet és tíz kiló turót küld. A Dunapalota két főpincére a sajátjából 35.000 koronát szolgált ki családok számára. Az olasz misszió tagjai sokszáz doboz konzervet hoztak. Egy újpesti kiskereskedő, Fürst B., több száz üszletet juttatott a nyomorgók rendelkezésére. Hétfőn este különben a polgármester előklésével az újpesti négyesületet vezetői közös értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy

Kizárólag Újpest társadalmának igénybevételével enyhíteni fognak a nyomoron,

amely, fájdalom, nem csupán napokig tart, hanem legalább egy hónap telik bele, míg a hajléktalanok a rendes életet újra megkezdhetik. A jövő hét szerdáján Újpest hölgyei a városi hatóság nagyszabású jótékonydíj bazarát rendeznek, hogy annak tiszta, jövedelméből a szegényeknek, mint remélik, néhány milliót juttassanak. A polgármester egyúttal érintkezésbe lépett a Gyárparosok Országos Szövetségével is, hogy a kárt szenvedő iparosokon és gyárakon segítsenek.

Az árterület lecsapolása.

Kedden ötvenkét gyermeket és tíz anyát helyeznek el a Stefánia anya- és csecsemővédő újpesti otthonában. A gyermekek közt tizenhárom csecsemő van, a többiek tízenegyet évesek. A felnőtteket üres helyiségekben, főképp egyesületek nagyobb termében helyezik el a közeli napokban, de élelmzésüket még heteken át a város látja el.

Az Ujság munkatársa beszélgetett Újpesti polgármesterével, Somsey Aladár dr.-ral, aki elmondotta, hogy az árvíz váratlanul jött.

— 1889 óta nem állott oly magasan a Duna — mondotta — mint most és akkor sem fenyegette Megyert, illetve Újpestet olyan veszély, mint a jelenlegi. Mindenesetre érthető, hogy a város régi urai az árterület nagysága és veszélye volt miatt az akkori viszonyok között aránylag csekély költséggel nem építettek megfelelő erős és terjedelmes védműveket. Most, néhány nappal az árvíz veszélye előtt ideiglenes védművek felállításával sem lehetett volna a veszélyt elhárítani. Hónapokat igénylő munka az ilyen védmű építése. Újpest városa szegény. Nincs ingatlana, vagyona és mindamellett ha kell, még ebben az esztendőben saját költségén megépítteti a védműveket, hogy többé soha hasonló veszély ne fenyegetse a várost.

— A mostani árvízkatasztrófa Újpest városának amugy sem nagyon rózsás pénzügyeit sok-sok millióval terheli meg, de kötelessége a város száz és száz becsület, szegény fizikai és szellemi munkásán az áldozatképesség határán túl is segíteni.

Negyven utászkatonára szombat óta állandóan munkában van, hogy a Váci-úton át a Duna partjától széles árkokat vájjan és az árterület víztömegének szabad lefolyást biztosítsa. Az utászok az újpesti gyárak tüzelőitől, valamint a MFTR és a Ganz-Danubius hajósáival együtt éjjel-nappal munkában vannak, hogy a vizen át a közlekedést fentarthassák és az ottrekedt lakosság életfenntartási lehetőségeit biztosítsák.

Óbuda

Előző részeitől lassan húzódik vissza a víz. Az Aranyhegyi árok mentén lassan kibújik a vízből az országút, de arról szó sem lehet, hogy a kiköltöztetett lakosság házáiba visszatérjen.

Mint az Ujság megírta, itt a házak gyenge alapokon állanak és ha még nem is dültek össze, minden házat külön-külön hatóságilag felülvizsgálják, hogy nem fenyegeti-e az összedülés veszedelem. A hajógyári szigetéről is visszahúzódik a víz. A gépház már szárazon van és a partok mellett mindenütt szemmelátható az apadás. Némelkednek a víz alá merült tennispályák, parkocskák, de a rengeteg kár, amely azokat a szerencsétleneket érte, akik az árterületen voltak, még felbecsülhetetlen.

A kormányzó látogatása Megyeren.

Ma délután három órakor különben Horthy Miklós kormányzó Nádosy Imre országos főkapitány kíséretében kiment Újpestre és Megyerre, ahol találkozott József királyi herceggel, aki már korábban megjelent a helyszínen. Csonakkal végigjárták az árterületet, megsemmisítették az egyes helyeket és nagy meglepedésüknek adtak kifejezést a segélyakció kitűnő működésén. A szemlét befejezése előtt a kormányzó meglátogatta a villanygyár kádjában elhelyezett, kiakasztott családokat, továbbá az orvosi szobában elhelyezett betegeket és hosszabb ideig elbeszélgetett velük. Semsey polgármester a város nevében köszöntőt fejezte ki a kormányzónak a látogatásért. A kormányzó több mint egy órai ottidőzés után elhagyta az árterületet.

Kit terhel a felelősség?

A milliárdos károkat okozó árvíz nyomán természetesen feltőlul a kérdés, hogy tulajdonképpen kit is terhel a felelősség mindazért, ami történt: több ezer ember földönfutásáért, házak rombadőléséért, a vízművek katasztrófájáért és Budapest vízhiányáért.

A hivatalos jelentésekben meg is kapjuk erre a feleletet. A főváros megállapítása szerint a »bekövetkezett baj a véletlen műve. Egy másik hivatalos önvallomásból viszont az derül ki, hogy a káposztásmegyéri vízművek vízközvetítő esatornáit »leideriteilen okból« rongálta meg a Duna vize.

Csiléry András dr.-t ugyancsak érdekelhetné, hogy kit is terhel hát a felelősség, mert a főváros közigazgatási bizottságának mai ülésén ezt kérdés alakjában szegyezte a polgármesternek, követelve a bűnösök szigorú megbüntetését. Sőt tovább is ment ezen a kívánságon és intézkedéseket kért a jövőre nézve, hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak.

Follusházy Lajos h. polgármester mindjárt válaszolt is a kérdésre, de válasza mivel sem árult el többet, mint a hivatalos jelentések. Megállapította, hogy a szakközleg előrelátók voltak az intézkedések tekintetében. A baj az, — mondotta — hogy a Duna felső állásáról a főváros nem kapott kellő időben jelentést. A Dunához közel eső részeken az óvintézkedéseket idejében meg kellene tenni, ez a rész tehát víz alá került. Egyébként a tanács az ügyről kimerítő jelentést terjeszt a közgyűlés elé.

Gyűjtések, akciók az árvízkárosultak részére.

Az árvízkárosultak sulyos helyzete iránt ország-szerint nagy az érdeklődés. A kormányzó utasította a népjóléti minisztert, hogy az orsz. inségakció alapjából egymillió K-t utalványozzon ki az újpesti polgármesternek. Ez meg is történt és a népjóléti miniszter kiltatásba helyezte azt is, hogy a leginkább rászorulókról részére bizonyos mennyiségű fehérmennyűt, esetleg ruhát és munkácsipőt is fog rendelkezésre bocsátani. József kir. herceg pedig százezer koronát adott át Újpest polgármesterének.

De megmozdult az egész magyar társadalom és mindenütt gyűjtéseket, akciókat indítanak az árvízkárosultak érdekében. Hozzánk is beküldtek adományokat olvasóink. Fischer Emil és Rusznák Nelly (Buda-

pest) 5—5000 koronát juttatott el az árvízjutotta lakosság rendelkezésére. Az Ujság természetesen készséggel áll az ilyen akció rendelkezésére, amely a legnemesebb célt szolgálja.

Itt említjük meg, hogy a jótékonyaságról közismert Róbert bácsi is megjelent az árvíz által sújtott területen, hogy segítséget nyújtson. Naponta kétszáz kenyeret, nagymennyiségű szalonnát, lekvárt és egyéb élelmiszert oszt ki a lakosságnak.

Mi lesz a vízzel?

Az embereket természetesen legjobban ez a kérdés érdekli. Mert az ezernyi küzdelem szaporodott eggyel. A vizért is harcolni kell. A vízhiány első pillanatának rémületében: szombaton este olyanok voltak a kisebb utcák, mint egy-egy nyüzsgő hangyaboly. Asszonyok, cselédek százszámra rohantak le az utcára, ki lavorral, ki különböző edényekkel, zsirosbödönökkel és fazekakkal, hogy vizet szerezzenek. A legtöbb házban ugyanis ekkor már elállt a vízcsapok lélekzete. Hiába leste mindenki kérdőjelle görbülve:

— Folyik, vagy nem folyik?

De bizony csak nem akart folyni. Ahol a földszinten volt víz, ott még csak könnyebb volt a helyzet, bár a negyedik emeletig innen is éppen elegendő fáradság tízhusz liter vízzel felkúszolni. Amelyik ház vezetékeibe pedig egyáltalán nem szivárgot be Káposztásmegyér értékessé vált nedűje, onnan a lakók lesiothettek a bérbeadás-standokhoz, ahol az utcai vízcsapból fakasztottak vizet.

A víz árszija természetesen hirtelen felszökött. A kávéházban csak egy pohár vizet adtak. Föllendült a korsmáknak, büffeknek, vendéglőknek, süntéseknek, mert még az alkoholt elsűdlt ellenségei is spriccerrel üdítették fel tikkadt garatjukat.

Ásvány- vagy szódavízrel egyszerre négy-öt üveggel tartalékolnak a félenkebbek, persze ekkor már a korsmárosok jórésze az árba megfelelő százalékban belekalkulálta a vízhiányt is. Amilyen mértékben elterjedt az emberekben a kétségbeesés a vízhiányon, ugyanolyan mértékben kezdtek feléledni a régóta eltemetett vízviccek, amelyek nem sokat segítettek a vízhiányon.

A vízszükén persze a gazdaszanyok sopánkodnak leginkább. Nagymosásra természetesen gondolni sem lehet. De ugyanúgy a fürdőszobáknak sem igen lehet hasznukat venni, mert a minimális vízmennyiség egyáltalán nem elegendő a napi fürdőre. Persze föllendül a parfümériáknak, mert — legalább a nők — kölniviz-fürdőben fogják felüldíteni elkényeztetett testüket.

A hatóság — mint egy hivatalos jelentés mondja — a legnagyobb erővel fogja a vízművek megsérült részét kijavítani, amely, ha a víz apad és a baj nem nagyméretű, pár nap alatt rendezhető. Ugyanennek a hivatalos jelentésnek egy másik mondata viszont így hangzik: »Nagyobb bajt okozott a Duna áradása a főváros vízellátásában, amit a főváros egész lakosságának hosszabb időn át kell megsejtennie.«

Vajjon melyiket higgyük el?

A Városi Színház kivételével minden színházban játszanak.

A vízhiány miatt szombaton és vasárnap este a színházak és kabarék egy része nem tarthatott előadást. Ma estére szerencsére javult a helyzet, amennyiben a Városi Színház kivételével az összes színházak és kabarék megtartották előadásukat.

Takarékoskodjunk a vízzel!

A főváros tanácsa a főváros pesti részén a vízvezetési viz használata tekintetében a következő korlátozókat rendeli el:

A Duna és a külső körutak (Lipót-, Teréz-, Erzsébet-, József- és Ferenc-körút) által határolt területen a házfőcsapokat délelőtt 6—9 óráig, délután 3—5 óráig, a körutakon kívül a főváros határáig terjedő területen pedig délelőtt 9—12, délután 5—7 óráig szabad nyitva tartani. Ez időn belül is csak a legnagyobb takarékossgal szabad a vizet használni. A háztulajdonosok tartoznak gondoskodni arról, hogy ezen kívül eső időben a házi főcsapok állandóan zárva tartassanak. Kivételek a kórházak, szanatóriumok, nyilvános golfpályák és a szállodák, amelyek a főcsapokat este 11 és reggel 6 óra közötti időben tartoznak elzárva tartani.

A rendelkezés legfőbb hibája, hogy a város főbb részében éppen a délelőtti főzés, illetve az ebéd idejében tiltja el a vízfogyasztást, amikor tudvalevően a legnagyobb a szükséglet.

Déltől éjjelig 69 centimétert apadt a Duna.

Az éjszakai órákban érdeklődtünk az óbudai esatorna szivattyutelepnél az apadás iránt. Az ottani vízmérce szerint délben a Duna vízállása 6.78 m. volt, délután hat óráig 6.64 m.-re apadt és attól kezdve is rohamosan tartott az apadás.

Este hétkor	6.60 m.
nyolckor	6.57 »
kilencor	6.55 »
tízor	6.52 »
tizenegykor	6.49 »
tizenkettőkor	6.47 »

volt a vízállás. Eszerint déltől éjjelig 69 centimétert apadt az ár. A Lánchidnál a Duna vízállása harminc centiméterrel volt magasabb, mint a fent közölt adatok.

Szakkörök véleménye szerint, ha az apadás ilyen arányban halad tovább, kedden éjjelkor 5.80 m. körül lesz a víz magassága. Ilyen körülmények között a Duna vize az előzőt területekről három-négy napon belül visszahúzódhatik medrébe.